Iaşi * Project DYSLEXIA * Isparta

HIDDEN STARS

Erasmus+
2014-2016

Disleksi Veli Rehberi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI
REPUBLIC OF TURKEY MINISTRY FOR EU AFFAIRS

TÜRKİYE ULUSAL AJANSI
TURKISH NATIONAL AGENCY

Erasmus+

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
ISPARTA MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Inspectoratul Şcolar Judeţean
Iaşi

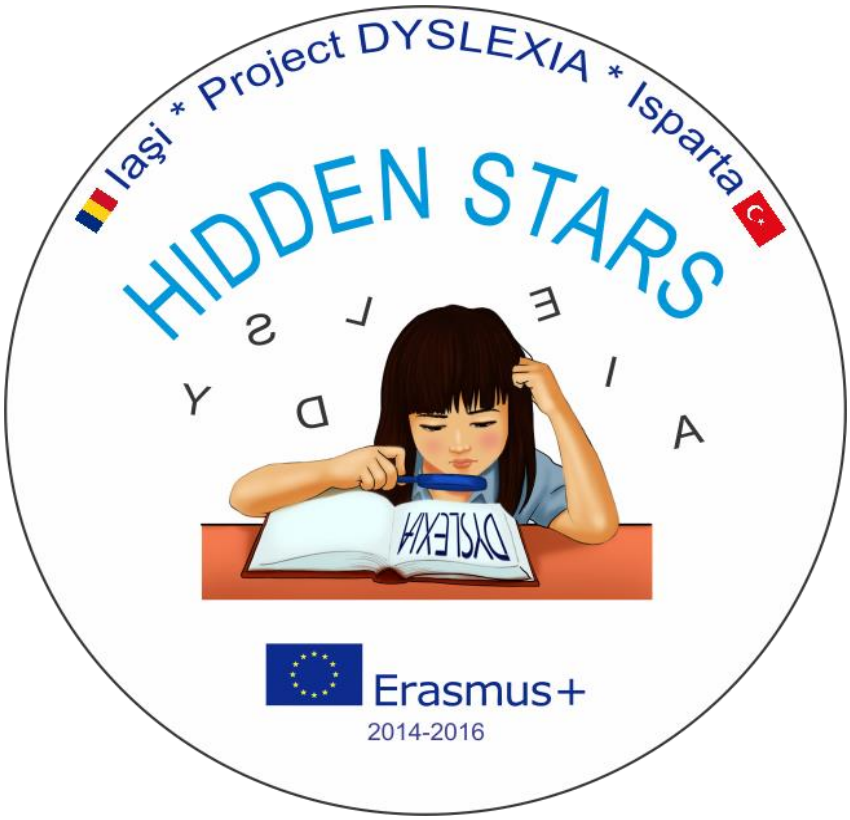

Bu rehber 2014-2016 yılları arasında Isparta İl Milli Eğitim Müdürlüğü koordinatörlüğünde ve Romanya Iasi şehri Inspectratul Scholar Judetean kurumu ortaklığında yürütülmekte olan "Saklı Yıldızlar" isimli AB Erasmus+ Stratejik Ortaklıklar Projesi kapsamında Isparta İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanarak yayınlanmıştır.

"Bu proje T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığınca (Ulusal Ajans, http://www.ua.gov.tr) yürütülen Gençlik Programı kapsamında ve Avrupa Komisyonu'ndan sağlanan hibeyle gerçekleştirilmiştir. Ancak burada yer alan görüşlerden Ulusal Ajans veya Avrupa Komisyonu sorumlu tutulamaz."

Çocuğunuzun disleksik olduğunu öğrenmek hayatınızda ciddi bir tecrübe olabilir. Ayrıca şu ana kadar çocuğunuzun yaptıklarının bir çoğuna bir anlam veremediyseniz bunu anlamanıza da sebep olacaktır

Disleksi Nedir?

Disleksi dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yürütme ile matematik yeteneklerinin kazanılmasında ve kullanılmasında önemli güçlüklerle kendini gösteren bir öğrenme bozukluğudur.

İlkokula başlayan disleksili çocuklarda eğitim alabilecek zihinsel gelişim henüz tamamlanmadığı için okuyamazlar, yazamazlar ve matematiksel işlemleri kavramada zorluk çekerler. Ancak bu onların zeka düzeylerinde bir sorun olduğunu göstermez.

Dysleksi bir öğrenme güçlüğüdür**;**

- Kaynağı nörolojiktir.
- Doğru ya da akıcı okuyamama ve yazamama olarak nitelendirilir.
- Bu zorluk çocuğun akademik başarısına etki eder.
- Zeka düzeyi çok yüksek çocuklarda da görülmektedir. Fakat bazen sorun farkedilmeyebilir

Uluslararası Disleksi Derneğinin Tanımına Göre:

Disleksi kökeninde nörobiolojik faktörlerin bulunduğu bir öğrenme bozukluğudur.Bu bozukluk zayıf kelime tanıma yetisi,zayıf yazma,heceleme ve kodlama yetenekleri ile karakterize edilebilir.Bu güçlüklerin genelde ortaya çıkma nedeni dilin fonolojik alanlarındaki güçlükler ve zayıflıklar ile bağlantılıdır ki bu da çoğu zaman diğer bilişsel yetenekler ve sınıfta etkili bir öğretim ile hiç umulmadık bir ilişki doğurmaktadır. İkinci sonuç olarak, okuduğunu kavrama alanında sorun yaşayan kişi, okuma faaliyetlerini giderek azaltır ve bu da bireyin kelime hazinesinin gelişmesine ve genel kültürünün artmasına engel teşkil eder..

“Disleksi” sözcüğü ilk kez ne zaman kullanılmıştır?

- Disleksi 1881 yılında Oswald Berkhan tarafından tespit edilmiş fakat disleksi ifadesi 1887 yılında Stuttgart’ta göz doktoru olarak çalışan Rudolf Berlin tarafından kullanılmıştır. Bu ifadeyi, diğer tüm alanlarda normal zeka seviyesi ve fiziksel yetenek göstermesine rağmen, okuma ve yazmayı öğrenmede ağır özre sahip genç bir erkek çocuğun vakasından bahsederken kullanmıştır.
- 1896 yılında W. Pringle Morgan adında bir doktor, İngiliz Tıp Dergisi’ne yazdığı “Doğuştan Kelime Körlüğü” isimli bir raporunda okumaya karşı bir öğrenme güçlüğü tanımını yayınlamıştır. Burada, hala okumayı öğrenememiş fakat yaşıtlarında görülen normal bir zeka seviyesine sahip ve diğer aktivitelerde de genellikle yetkin, 14 yaşında bir erkek çocuğu vakasını anlatmıştır.

Disleksinin sebebi nedir?

Edinilmiş disleksi: Felç, araba kazası, travma ya da farklı bir beyin hasarı türü sonucu gelişir.

Gelişimsel disleksi: Yaşamın ilk yıllarında gelişir ya da bazı belirtileri doğumda bile görülebilir.

Ancak…

iki durumda da, sesler ile harfleri tanıma ya da eşleştirmede öğrenme güçlükleri gözlenir.

Kimleri etkiler?

Nüfusun %10’una kadar belli derecede öğrenme güçlükleri görülebilir. Çoğu vakada bu genellikle oldukça hafiftir ve sınıf içerisinde çözülebilir. Bazı durumlarda, okulda sınıf öğretmeninden ya da rehberlik servisinden alınacak ekstra yardım gerekli olabilir.

Belli öğrenme güçlüklerinin erkek çocuklarında görülme eğilimi kız çocuklarına göre daha fazladır. Bazı durumlarda disleksi kalıtsal olabilir, disleksik çocukların ebeveynleri de disleksik olabilir.

İngiltere'de her 10 kişiden 1 tanesi disleksiktir.

Disleksili kişilerin bir çoğu oldukça zekidir, sadece farklı şekillerde öğrenirler.

Çevrenizde ailenizde, arkadaşlarınızda ya da iş yerinde tanıdığınız bir kişi aslında disleksik olabilir.

Disleksik öğrencilerin özellikleri nelerdir?

Genel Özellikler	Spesifik Özellikler
-Yazı yazmada problemler -Hecelemede ciddi problemler -Okumayı öğrenmede gecikme/yavaş okuma -İkinci bir dili anlama ve yazmada güçlükler -Kelimeleri ayrı ayrı okumada zorlanma -Kelime hecelemeyi öğrenmede güçlükler -Okurken harf atlama, bazı harfleri okuyamama -Kelime içinde harflerin yerlerini değiştirme	-Matematikte zorlanma, özellikle çarpım tablosu gibi sayı kurallarını öğrenmeyi ve hatırlamayı gerektirdiğinde. -Problem çözme aktivitelerinde yönleri ve karmaşık dizileri takip etmede zorlanma. -Yazılanı anlama problemleri -sözlü dili kullanmada zorlanma -Mekansal yönelimi anlama güçlüğü (sağ ve sol dahil) -Yön bulma ve harita okumada zorlanma -Müzik dilini ve ritmi algılama güçlüğü

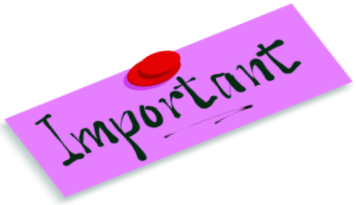

Disleksi'li çocuklarda dikkat bozukluğu da görülür. Bu nedenle bu çocuklara bir uzman tarafından sistemli bir dikkat eğitimi verilmelidir. Sözel, işitsel, görsel eğitim metodları seçilmelidir. Sınav sorularını çabuk okuyamazlar ve cevapları yazamazlar. Bu nedenle bu çocuklara sözlü sınav yapılması daha etkin olur. Çoktan seçmeli sınavlarda (test) daha başarılı olurlar.

Çocuğumun disleksik olup olmadığını nasıl anlayabilirim? Eğer çocuğum…

Okumayı Öğrenmeden Önce	Okuma Yazma Öğrendikten Sonra
• ailede kalıtsal bir geçmiş var mı? • konuşmayı beklenenden geç öğrendi mi? • kelimeleri söylerken sık sık karıştırıyor mu? Örneğin ”tüp” ve “küp” • sözlü ifadelerinde sorun yaşıyor mu? • harfleri tanımada sorunu var mı? • harflerle seslerini eşleştirmede sorun yaşıyor mu?	• aralarında benzerlikler olan harfleri karıştırıyor mu? (b/d/p, w/m, h/n, f/t) • hatasız okuyamıyor • basit kelimeleri hatırlayamıyor • yeni karşılaştığı kelimeleri okmada zorluk yaşıyor harflerin, rakamların ve kelimelerin yerlerini değiştiriyor. •yavaş okuyor •okuduğunu anlamakta zorlanıyor • sağı ve solunu ayırt edemiyor • çok düzensiz • basit dört işle problemlerini yapamıyor • zaman kavramını bilmiyor, günün hangi vakti olduğunu bilemiyor • alfabeyi, günleri ve ayları sıralı olarak saymada sorun yaşıyor • kalem tutmada sorunu var • el ve vücut koordinasyon sorunu var • Bir topu atmada, tutmada ve topa vurmada sorun yaşıyor • hoplama ve zıplamada sorun yaşıyor

“Arkadasim bir disleksik. Cok iyi okuyup yazamiyor bu yuzden ona kutuphanede yardimci olutorum. O da bana bisiklet surmeyi ogretiyor cunku bu isi oldukca iyi biliyor. Bize geldigi zaman onunla oyunlar oynuyoruz ve cok iyi vakit geciriyoruz.”

Tanya 11 yas

Çocuğum disleksik ise ne yapmalıyım?

- Benlik saygısının (kendisine saygısının) zarar görmemesi için destek ol.
- Başarılarını fark et ve öv.
- Spor, sanat, müzik, mekanik vb. yeni yetenekler keşfetmesine yardım et.
- Evdeki aktivitelerini düzenle.
- Her seferinde bir tane olmak üzere basit yönergeler ver.
- K endine güven aşıla.
- Rahatsız edilmeden çalışabileceği sessiz bir ortam yarat.
- Uzun ödevlerini planlamasına yardım et.
- Öğretmenleri ile işbirliği içinde ol.

Çocuğun, problemlerini artırmamak adına, yetişkinlerin kaygılarından uzak tutulması tavsiye edilebilir

Ailenin ana görevi çocuğu sosyal ve duygusal açıdan desteklemektir.

Hangi Çocuklarda Disleksi Görülebilir?

Disleksi, gelişimsel okuma bozukluğu olarak da nitelendirilir. Bu tanıma uygun çocuklara ait özellikler şöyle sıralanabilir; Harfleri ya da rakamları ters algılayabilirler. Örneğin, 6 yerine 9, 9 yerine 6 diyebilirler. Okurken cümle içerisinde kelime atlamaları görülür ya da farklı satırlardan okumayı sürdürebilirler. Yön tayininde güçlükler yaşayabilir, sağını solunu öğrenmekte zorlanabilirler. Uzaklık ve derinlik algılamasında sorunlar yaşayabilirler. Bu nedenle bir tepsiyi taşırken devirebilir, ya da elindekileri daha sık yere düşürebilir, bazen de eşyalara çarpabilirler. Benzer sesleri (d-t, f-v, b-p, k-g, c-ç gibi harfleri) birbirine karıştırabilirler. Hece içindeki harfleri yerlerini değiştirerek farklı okuyabilirler. Örneğin, at yerine ta ya da ve yerine ev diyebilirler. Haftanın günlerini ardı ardına saymakta zorlanırlar. Ödevlerini yapmayı unuturlar. Anne-babaların sık sık bu konularda uyardıkları ve bazen de çocukları yalancılıkla suçladıkları görülmektedir. Dün-bugün ve yarın gibi zaman kavramlarını sıralamada güçlük çekerler. Arkadaşları ile ilişkileri genellikle sorunludur.

Hangi Yaşlarda Ortaya Çıkar? Cinsiyet Farkı Var Mıdır?

Genellikle ilkokula başlanıldığı sırada, okumaya başlangıç aşamasında kendini gösterebilir. Bu çocukların tahtaya yazılan yazıları defterlerine not etmeleri de zor olmaktadır. Defterlerde genelde uzun cümlelerin yerine kısa cümleler ve kelimeler bulunur. Bazı kelimeleri yazmayı unuttuklarından cümleler bazen anlaşılmaz olabilir. Yapılan araştırmalarda erkeklerde kızlarına oranla 3-4 kat daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir.

Görülme Sıklığı Nedir?

Disleksi çok bilinmemesine rağmen toplum genelinde önemli bir sorundur. Disleksinin görülme sıklığının normal popülasyona göre %8-10 arasında olduğu kabul edilmektedir. Disleksi solaklarda daha yaygın olarak görülmektedir.

Disleksi Ve Çocuğun Duygusal Dünyası

Bu çocuklar toplum içinde belki de en sık eleştirilen, suçlanan ve yargılanan çocuklardır. Okul başarısızlığı nedeniyle tembel, dağınıklığı nedeniyle savruk, sağını solunu karıştırması nedeniyle aptal, bazı harfleri karıştırması nedeniyle dikkatsiz, daha sık düşmesi ve eşyaları devirmesi nedeniyle sakar şeklinde birçok yargıya maruz kalmaktadırlar. Böyle bir durumda öğretmen ve aile çocuğa yüklenirken, çocuğun kendisi de aslında ne olduğunu anlamamaktadırlar. Çocuğun elinden gelen çabayı göstermesine rağmen başarılı olamaması özgüvenini azaltabilir ve kendi içine kapanmasına neden olabilir.

Disleksi İle İlgili Gerçekler

Disleksi yaygın bir sorundur. Toplumsal yaygınlığı %8-10 oranındadır. (Yani 500 kişilik bir okulda yaklaşık 40-50 öğrencinin disleksi olma ihtimali bulunmaktadır.) Disleksi bir zeka düşüklüğü göstergesi değildir. Hatta bazıları üstün zekalı da olabilir. Okuma güçlüğü yaşayan pek çok çocukta zeka geriliğinden şüphelenilmiştir. Oysa disleksi de çocukların zekasının normal ve çoğu zaman da normalin üstünde olduğu bulunmuştur. Disleksi yaş ilerleyince kaybolmaz. Yetişkin hayatında da yavaş okuma ve güç okuma şeklinde kendini gösterebilir. Bu nedenle küçük yaşlarda üzerinde durulması gereken bir konudur. Disleksi□nin çözümü için en geçerli yöntem özel eğitimdir. Disleksi yaşayan bir çocuğun hayatta başarılı olamayacağı kanısı doğru değildir. Einstein, Leonardo da Vinci gibi bilim adamları da aynı sorunu yaşamış ama oldukça başarılı olabilmişlerdir.

Öğrenme Bozukluğu (Disleksi) \\\"Haftanın günlerini öğrenebilecek mi?\\\", \\\"Mars□ta yaşam üzerine konuşabiliyor, ama 2 ile 2'yi neden toplayamıyor?\\\", \\\"Niye okulda iyi değil?\\\", \\\"dede\\\"yi neden \\\"bebe\\\" diye okuyor?\\\", \\\" b ve d harfleri arasındaki farkı göremiyor mu?\\\", \\\"Anlamını bildiği bu kelimeleri neden okuyamıyor?\\\" \\\"Neden aklı kadar başaramıyor?\\\", \\\"Dört farklı aritmetik probleminin hepsine birden neden aynı cevabı veriyor?\\\", \\\"Çok iyi bir çocuk, çok çalışıyor ama neden yapamıyor?\\\", \\\"Her yıl aynı noktada, sanki yalnızca yaşı büyüyor\\\". Anne babalarda bu soruları uyandıran çocuk kimdir? Onlar okulda başarısız, ama zeki çocuklardır. Bu çocuklar \\\"çini\\\"yi \\\"için\\\" diye okurlar. 41'i 14 yazarlar, p'yi d, d'yi b yazarlar ve bir kelimeyi oluşturan harflerin sırasını hatırlayamazlar. Ödevlerini tahtadan alamazlar, kaybederler, kitaplarının yerini unuturlar, eşyalarını kaybederler, içinde bulundukları yılı, günü ve mevsimi ayırt edemezler. Kahvaltıya öğle yemeği diyebilirler; dün, bugün ve yarını karıştırabilirler. Gördüklerini hatırlayamazlar ya da zihinlerinde canlandıramazlar. Bu çocuklar sınıfta öğrenemezler. Bu çocuklar, bir cümle ya da fikrin ortasından başlayabilirler ya da bir cümlenin ortasında durabilirler. Bazı durumlarda toplama, çarpma yapabilirler; ama çıkartma ya da bölme yapamazlar. Kimi zamanda matematiği yalnızca zihinden yapabilirler, ama yazamazlar. Kelimeleri yüksek sesle okurken harfleri ve heceleri atlayabilirler ya da ekleyebilirler. ALTI YAŞINA GELEN tüm normal çocuklar artık bir eğitim alabilecek zihinsel gelişim düzeyine gelirler. Okula giderler ve ilk öğrendikleri şey okumaktır. Öğrenme bozukluğu adı verilen sorunu yaşayan çocuklarda ise bu hazırlık henüz tamamlanmamıştır. Öğrenmeye yardım eden zihinsel organizasyon bazı bakımlardan yeterli değildir. Okuyamazlar, yazamazlar, matematikte zorluklar yaşayabilirler; ancak zekâ düzeylerinde bir sorun yoktur. Bu çocuklar, özellikle öğrenme bozukluğunun tanınmadığı toplumlarda okulda ve ailelerinde \\\"anlaşılamama\\\" sorunu yaşarlar. Okuyamadıkları ya da yazamadıkları için zekâ düzeylerinden kuşku duyulur. Aileler paniğe kapılır, öğretmen öğretememenin sıkıntısını duyar ve giderek büyüyen bir sorunlar yumağıyla çoğunlukla herkes çocuğa yüklenir durur. Tabii bu yüklenme biraz boşadır, çünkü çocuğun bu farklı durumuna ilişkin pek bir şey bilinmiyordur. Yalnızca öğretmek vardır. Bu tablonun sergilendiği bir çocuk için bir doktor \\\"nörolojik bir olgunlaşmamışlık\\\" ya da \\\"minimal beyin disfonksiyonu\\\"; bir eğitimci \\\"öğrenme bozukluğu\\\" adlandırmalarını kullanır. Öğrenme bozukluğunun son yıllarda en çok kabul gören tanımı 1988 yılında ABD Ulusal Öğrenme Bozukluğu Birleşik Komitesi (NJCLD) tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre, \\\"Öğrenme bozukluğu genel bir terimdir ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yürütme ile matematik yeteneklerin kazanılmasında ve kullanılmasında önemli güçlüklerle kendini gösteren heterojen bir bozukluk grubudur\\\". Bu bozuklukların bireyin yapısıyla ilgili olduğu ve merkezi sinir sistemindeki işleyiş bozukluğuna bağlı olduğu varsayılıyor. Ayrıca kendini idare etme, sosyal algılama ve sosyal etkileşim sorunları da birlikte görülebilir. Bu tanım, sorunun yaşla birlikte düzelmediğini ve öğrenme bozuklukları ile öğrenme

sorunlarının farklı olduğunu vurgulamaktadır. Öğrenme bozukluğu, genel kapsamlı bir terim; çünkü, çok sayıda sorunu içeriyor. Örneğin, okuma sorunları için disleksi (dyslexia), yazı sorunları için disgrafi (disgraphia), matematik sorunları için diskalkuli (dyscalculia) terimleri kullanılıyor ve öğrenme bozukluğu bu sorunların tümünü içeriyor. Öğrenme sorunlarından diğer bir grup da hiperaktivite ve dikkat eksikliği bozukluğu gibi terimlerle adlandırılıyorlar. Öğrenme bozukluğunun ortaya çıkmasının tek bir nedeni yok. Doğum öncesi (yetersiz beslenme, annenin geçirdiği enfeksiyonlar, ilaç kullanma...), doğum sırasında (uzun ve zor doğum, plasenta ve göbek kordonu anomalileri...), doğum sonrası (doğumdan sonra nefes alana kadar geçen sürenin uzunluğu, erken yaşta ateşli hastalık, başa hızlı darbe...) ve kalıtsal (ailelerde öğrenme bozukluğu olan başka kişilerin de olması) etmenlere bağlı olarak ortaya çıkabilir. Öğrenme bozukluğunun ortaya çıkma nedeni ne olursa olsun, önemli olan ailelerin ve eğitimcilerin sorunun varlığını kabul edip çözüme yönelmesidir. Bu çocukların aileleri doğal olarak diğer anne babalara göre farklı duygular yaşarlar. Kimisi sorunun nedenini dışarıda görür ve çözümü, okul-öğretmen gibi dış etmenleri değiştirmekte arar. Kimisi suçluluk duyar, kızgınlık hisseder. Endişe veren bu durum, anne babaları depresyona kadar sürükler. Tüm bunlar, aslında sorunun varlığını kabul edememeyle ilgili tepkilerdir. Çocuk ve anne baba açısından en olumlu yaklaşım, anne babanın sorunun varlığını kabul ederek, çocuğa yardım yoluna geçebilmesidir. En uygun ve yeterli yardımın verilebilmesi şansı \\\"Evet, benim çocuğumda öğrenme bozukluğu var.\\\" diyebilmeyi yürekten başarmayla artar. Öğrenme bozukluğu olan çocuk neler hisseder, neler yaşar? \\\"Hiçbir şeyi doğru yapamıyorum.\\\", \\\"Ben yeterince iyi değilim.\\\", \\\"Ben aptalım.\\\", \\\"Ben geri zekâlıyım.\\\", \\\"Kimse beni sevmiyor.\\\" gibi duygu ve düşünceler öğrenme bozukluğu olan ve psikolojik destek almayan çocukların hissettiklerinden yalnızca bir kısmı. Bu cümlelerden de anlaşılacağı gibi öğrenme bozukluğu nedeniyle yaşantısının ona sunduğu deneyimler, onun kendine ilişkin olumsuz düşünceler geliştirmesine yol açar. Çünkü, ailesi ya da öğretmeni çoğunlukla yalnızca olumsuz yönleriyle ilgilenir; olumlu yönleriyle ilgilenen pek olmadığından kendini sevmemesine ve kabul etmemesine yol açan duygu ve düşüncelere sahip olur. Kendi dünyasını hep yanlışlardan (yanlış yazan, yanlış okuyan, yanlış hesaplayan) oluşan bir dünya olarak algılar ve sonuçta kendini \\\"yanlış\\\" bulur hale gelir. \\\"Benim neyim var?\\\" sorusunu çok sık sorar. Bu noktada özellikle anne baba ve öğretmenin çocukla etkili bir iletişim içinde olması çok önemlidir. Duyulmaya ve anlaşılmaya çok gereksinimi vardır. Gerçekte zeki olduğunu, ama öğrenmek için diğerlerine göre daha çok zaman harcaması gerektiğini ve yavaş da olsa bir gün mutlaka yapacağını bilmeye çok gereksinimi vardır. Benlik algısının güçlenmesi için kendiyle ilgili olumlu mesajlara da çok gereksinim duyar. Çoğunlukla diğerlerinin beklentilerini karşılayamadığı için kızgındır. Kendine kızgındır. Geç olgunlaştığı için bağımsız bir birey olmak adına kazanacağı becerileri daha geç kazanır. Toplu taşım araçlarını kullanmak, para hesabı yapmak, basit yemekler

pişirmek, saati anlamak, masa hazırlamak, yatak toplamak, telefon kullanmak gibi işleri kendi başına başarmayı öğrenmek ona iyi gelir. Çünkü, bağımsızlığa geçişte bu becerileri kazanmış olmak oldukça önemlidir. Akıllıyım, Yaratıcıyım, Disleksiliyim En sık rastlanan öğrenme bozukluklarından olan disleksi ile ilgili ilk bulgular, 1896 yılında bir İngiliz doktor olan W. Pringle Morgan tarafından elde edildi ve British Medical Journal□da yayınlandı. Morgan makalesinde 14 yaşında olan Percy adındaki erkek çocuğunun her zaman akıllı ve zeki bir tutum içinde olduğunu, yaşıtlarıyla kıyaslandığında oyunlarda hızlı olduğunu ve arkadaşlarından geride kalan hiçbir yönü olmadığını, ancak okuyamadığını belirtiyordu. Bu dönemlerde disleksinin görme sistemiyle ilgili olduğu düşünülüyordu. Çünkü, disleksinin en belirgin özelliklerinden biri harflerin ve kelimelerin karıştırılması ve tersten algılanmasıydı. Bu bakış açısından yola çıkan bir düşünceyle disleksiyle baş etmek için göz eğitimleri yaptırılıyordu. Daha sonra yapılan çalışmalar ise disleksinin görmeyle ilgili bir bozukluk olmayıp dil sistemiyle ilgili bir bozukluk olduğunu ortaya koydu. Bugün göz eğitiminin disleksiyle yaşamayı kolaylaştırmadığı da artık kesinlikle kabul gören bir gerçek. Bugünkü bilgilerin ışığında, disleksi, fonem adı verilen dil birimlerinin birbirinden farklılıklarının ayırt edilmesi sırasında ortaya çıkan bir bozukluk. Disleksi, genellikle çocukluk döneminde, okumaya başlama aşamasında fark ediliyor. Bir hastalık değil, ama okumayla ilgili zihinsel süreçlere ilişkin bir farklılık. Bozukluğun bilim adamlarına en çok zorluk çıkaran yönlerinden biri de bu özelliği taşıyan çocukların hiçbirinin birbiriyle tam bir benzerlik içinde olmaması. Bu bozukluğu taşıyanların en belirgin özelliği aynı yaş ve zekâ düzeyindeki diğer çocuklara kıyasla okuma düzeylerinin daha düşük olması. Okuma düzeyinin düşüklüğü örneğin, ilkokul dördüncü sınıftaki bir çocuğun okuma düzeyinin ikinci sınıftaki bir çocuğunki gibi olması anlamına geliyor. Bu durumdaki bir çocuk \\\"okumada iki yıl geride\\\" olarak adlandırılıyor. Böyle bir çocuğun okuma düzeyinin düşük olmasının nedeni her durumda disleksi olmayabiliyor. Disleksi olmayıp okuma sorunları yaşayan çocukların olduğu da unutulmaması gereken bir konu. Okumayı sınıf düzeylerine göre değerlendirmek bazı yönlerden yeterli olabilir; ancak yanıltıcı da olabilir. İlkokul dördüncü sınıftayken iki yıl geride olan bir çocuk, lise ikinci sınıfta olup, iki yıl geride olan bir çocuğa göre büyük zorluklar içindedir. İlkokul dördüncü sınıftaki çocuk ilk sınıflarda öğretilen okuma becerilerinin az bir kısmını öğrenebilmiştir; ancak bu ölçüye göre lise ikinci sınıftaki öğrenci aradaki 3 yıllık zaman içinde iyi bir okuyucu olmak için gereken becerilerin % 80□ini kazanmış olur. Samuel T. Orton, disleksi üzerinde ilk çalışan nöroloğlardan biri olup, 1920□lerde disleksinin sık karşılaşılan özelliklerini şöyle belirlemişti: * Yazılı kelimeleri öğrenme ve hatırlamada zorluk. * b ve d, p ve q harflerini, 6 ve 9 gibi sayıları ters algılama; kelimelerdeki harfleri ya da sayıları karışık algılama, ne□yi en; 3□ü E; 12□yi 21 olarak algılamak gibi. * Okurken kelime atlamak. * Hecelerin seslerini karıştırmak ya da sessiz harflerin yerini değiştirmek, sıklıkla yazım hatası yapmak. * Yazı yazmada zorluk. * Gecikmiş ya da yetersiz konuşma. * Konuşurken anlama en uygun

kelimeyi seçmede zorluk. * Yön (yukarı, aşağı gibi) ve zaman (önce, sonra, dün, yarın gibi) kavramları konusunda sorunlar. * Elleri kullanmada hantallık ve beceriksizlik; okunamayan el yazısı. Disleksili çocukların çoğunda bu sorunların birkaç tanesi var; ancak bunlardan yalnızca bir tanesinin var olması bile çocuğun özel eğitim gereksinimi duymasına yeterli. Bir de disleksiyle ilgili yanlış kanılar var. Ayna yazısı adı verilen yazıyı tersten yazma, harf ya da kelimelerin yerini değiştirme durumunun yalnızca disleksililerde görüldüğü görüşü bunlardan biri. Oysa, yazmayı yeni öğrenen her çocukta ayna yazısı yazma durumu ortaya çıkabiliyor. Ayna yazısı, yazmayla ilgili acemilik döneminin olağan görüntülerinden biri; ancak acemilik döneminden sonra da sürerse, disleksiden şüphelenilmesi gerekiyor. Disleksililer kelimeleri kopyalarken değil, adlandırırken zorluk çekiyorlar. Disleksinin yaş ilerledikçe geçtiği düşüncesi de artık kabul görmüyor. Bozukluk yetişkinlikte de sürüyor. Disleksililerin çoğu yetişkinliklerine kadar okumayı öğrenmiş oluyorlar, ancak yavaş okuyorlar. Disleksiyle ilgili yanlış kanıların en önemlilerinden biri de bu bozukluğun zekâ düzeyi yüksek olanlarda görülemeyeceğine ilişkin olanı. Oysa, disleksililer zekâ düzeyleri düşük olmadığı gibi özel yetenekli de olabiliyorlar. Buna en önemli kanıt, disleksili olduğu bilinen bilim adamları ve sanatçılar: Albert Einstein, William Butler Yeats, George Patton, Harry Belafonte, Leonardo da Vinci, Auguste Rodin ve Cher gibi. Yukarıdaki bulguların da ortaya koyduğu gibi disleksi bir hastalık değil. Disleksililer de toplumların ilgilenip destek vermesi gereken \\\"farklı\\\"lardan. Onları kelime dünyalarında zorlukları olan bireyler olarak görmek gerekiyor. Günlük yaşamda dile ve kelimelere dayalı bir kültür söz konusu. Böyle bir kültür içinde yaşam disleksililere birçok güçlük sunuyor. Adres yazmak ya da tren tarifesi okumak onlar için çok zor oluyor. Günümüzde toplumlardaki bilgi paylaşımı giderek daha dile dayalı hale geldiği için disleksililere destek vermenin önemi de artıyor. Beyin üzerinde yapılan çalışmalar normal bireylerde sağ beyin yarımküresinin sol beyin yarımküresine göre daha küçük, disleksililerde ise eşit büyüklükte ya da sol beyin yarımküresinin daha küçük olduğunu ortaya koyuyor. Disleksililerin sol beyin yarımküresindeki farklılıkların bu bozukluğun nedeni olduğu düşünülüyor. 1978 ve öncesine kadar bu alanda birbirine çok ters düşen düşünceler vardı. Disleksililere sanat eğitimi vermemek gerektiği, çünkü sağ beyin yarımküresinin daha da gelişeceği ve sol beyin yarım küresinin daha zayıf kalacağı gibi. Bu düşünce de artık terk edildi. Davranış bozukluklarıyla disleksililere özgü dil bozuklukları arasında da özel bir ilişki olmadığı belirlenmiş. Davranış bozukluklarının olma sıklığı normal insanlarda ne kadarsa, disleksililerde de o kadar. Bu çocuklarda yaratıcılığın oldukça yüksek olduğu da belirlenmiş. Disleksililerde, dikkat eksikliği ve hiperaktivite gibi diğer sorunlar da olabiliyor, ancak genel değil. Disleksi bir hastalık (!) değil de, bir takdir gibi yaşandığında, diğer insanların okuma düzeyini yakalamak ve yetenek sahibi olduğu diğer özelliklerini de ortaya koyabilmek şansı doğuyor. Disleksinin tanınmadığı aile ve okul ortamlarında yetişen çocuklarda okuyamamak ve varsa diğer öğrenme bozukluklarını da yaşamak yüzünden güven kaybı oluyor ve bu

temel güvensizlik duygusu yaşamın her alanına yansıyor. Başarılı oldukları kabul edilen disleksililerin özgüven sahibi oldukları, benlik algılarının olumlu olduğu, kim olduklarının ve nasıl düşündüklerinin farkında oldukları da belirlenmiş. Fikirlerinin ve yaklaşımlarının genelden değişik olduğunu fark ettiklerinde zihinsel becerilerinin yetersiz olduğu düşüncesinden vazgeçip, yaratıcılıklarını yaşamlarında kullanma yönünde güdülendikleri de ortaya konmuş. Umut Veren Çalışma Disleksiyle baş edebilmek için özel eğitim desteği gerekiyor. Bugüne kadar disleksililerin eğitiminde kullanılan klasik yöntemlerin yetersiz kaldığını düşünen San Francisco□daki California Üniversitesi□nden Michael M. Merzenich ve William M. Jenkins ile New York□taki Rutgers Üniversitesi□nden Paula Tallal, dil öğrenme bozukluklarını tedavi etmek amacıyla bilgisayar oyunları geliştirdiler ve Ocak ayının Science dergisinde geleceğe dönük umut veren bu çalışmalarını yayımladılar. Bazı araştırmacılar bu yeni tedavi yönteminin çocuklarda olduğu kadar yetişkinlerde de disleksiyle baş edebilmeye yardım edeceğini düşünüyorlar. Bu araştırmacılar, fonemleri bazı süreçlerden geçiren bilgisayara dayalı bir teknik oluşturarak bilgisayar oyunları geliştirdiler. Bu çalışmada kelimeleri oluşturan hecelerin % 50 oranında uzatılarak söylendiği ve sessiz harflerin düzeyinin yükseltildiği bilgisayar oyunları ürettiler. Bilgisayar oyunlarında düşsel yaratıklar, çan ve ıslık sesleri ile ödül niteliğinde uygulamalar da var. Bir monitörün karşısına kulaklıklarla oturan çocuk da, ba, ta, ka gibi birbirine benzeyen hecelerin seslerini duyuyor. Çocuğun oyunu kazanabilmesi için zevkli, dikkat çekici görüntülere eşlik eden seslerin şaşırtıcı parçalarını birbirinden ayırması gerekiyor. Doğru cevap verdiğinde ise ödül alıyor. Duyduğu sesleri doğru ayırt edince uçan inekleri yakalayabiliyor, sirk akrobatlarının ipe tırmanmasını sağlıyor ve palyaçoları su kovalarına düşürebiliyor. Başında kolay olan oyun, giderek zorlaşıyor. Araştırmacılar hazırladıkları bu oyunları zekâları en az ortalama düzeyde olan, işitme sorunu olmayan, ancak fonemleri birbirinden ayırt etmede sıklıkla güçlük çeken çocuklar üzerinde denediler. Dört haftalık bir süre içinde, çocukların neredeyse tümünün kayıp yıllarını tamamlayabildiğini belirten araştırmacılar, bu tedavi yönteminin bütün disleksililere hitap edip edemeyeceği konusunda henüz bir çalışma yapmadıklarını söylüyor. Oyunların amacı heceleri anlaşılabilir hale getirmek. Gelelim Yapabileceklerimize Öğrenme bozukluğuyla ilgili sorunların görülme sıklığı % 8-10 arasındadır. 40-50 kişilik bir sınıfta 3-4 çocukta öğrenme bozukluğu sorunlarının olduğu düşünülebilir. Bu oran oldukça düşündürücüdür, çünkü bu kadar çocuk, bugünkü eğitim sistemine göre, gözden çıkarılmış görülmektedir. Bu çocuklar bazen yok olup gitmekte, bazen de okulda başarısız, yaramaz, aşırı hareketli ve dikkatsiz olarak adlandırılan özellikleri nedeniyle uzmanlara götürülmektedir. Uzmanlara götürülenler biraz daha şanslı, ama onlara gereken özel eğitim merkezleri henüz Türkiye□de bulunmuyor. Gelişmiş ülkelerde öğrenme bozukluğunun daha okulöncesi dönemde belirlenebilmesine yönelik çalışmalar yürütülürken, Türkiye□de pek çok kimsenin öğrenme bozukluğunun bir sorun olduğunu anlamaya yetecek

ölçüde bile bilgisi yoktur. Sorun genellikle okula başlandığında fark edilmektedir. Ancak, sorunun eğitimciler ve anne babalar tarafından yeterince tanınmaması nedeniyle çocuklar bazen okuma yazma becerisini ilkokul birinci sınıf düzeyinde bile kazanamadan ilkokul beşinci sınıfa kadar ilerleyebilmektedir. Fark edildiği durumlarda da çocuğun okuldan alınması ya da alt özel sınıfa verilmesi gibi yaklaşımlar da olabilmektedir. Ayrıca, bu çocuklara % 6,6 kadar düşük oranda doğru tanı konulduğu gereksiz ilaç kullanımı ve yanlış yönlendirmelerin de yapıldığı belirlenmiştir. Konuyla ilgili tanı-terminoloji karmaşası nedeniyle tanı konmadan önce oldukça uzun ve incelikli uygulamalar yapmak gerekmektedir. Konunun en önemli yönü ise öğrenme bozukluğu tanısı konmuş çocuklara yaşadıkları sorunlar doğrultusunda eğitim programlarının hazırlanmasıdır. Sonuç olarak, önemli olan insan kalitesidir. Bireylerin kendileri hakkında olumlu düşüncelere sahip olması gereklidir. Herkes birbirinden farklıdır. Kimisi trigonometriyi iyi bilir, kimisi bilmez. Kimisi atletiktir, kimi değildir. Kimisinin yazısı iyidir, kimisinin kötüdür. Toplum içinde ilişki kurduğumuz insanların yazısının iyi ya da kötü olması ilişkilerde pek bir şeyleri değiştirmemelidir. Önemli olan güzel anlarda yüreğiyle gülebilen, çevresine sevgi ve dostluk verebilen, güvenilir olan ve insanlarla olumlu etkileşimler kurabilen bireyler olabilmektedir. İyi arkadaş, iyi eş, iyi anne baba olmak için gereken bu özellikleri öğrenme bozukluğu olan çocuklar da taşıyabilirler ve topluma üretken bir biçimde katkıda bulunabililer. Öğrenme bozukluğu olan çocukların anne babalarından, eğitimcilerden ve yetkililerden daha çok destek görmesi dileğiyle. Zuhal Özer Disleksili (öğrenme bozukluğu olan) çocuğa nasıl yaklaşmak gerekiyor? Anne-babalar için en zor dönemlerden birisi kuşkusuz çocuğunun okumayı öğrenmeye çalıştığı devre. Şu bir gerçek ki, okumayı sökerken her çocuk aynı performansı göstermiyor. Bu problem birçok farklı sebepten kaynaklanabiliyor. Zeka geriliği, görme-işitme özürleri, ciddi ruhsal sorunlar, sosyo-kültürel yetersizlikler, nörolojik-ortopedik özürler, aile içi çatışmalar, motivasyon eksikliği, okul-öğretmen ya da eğitim programından kaynaklanan sorunlar okul başarısızlığının ve öğrenme sorunlarının nedenleri olarak kabul ediliyor. Bu sebeplerle ortaya çıkan öğrenme sorunlarının dışında kalan özel bir durum daha var: ☐Disleksi Acıbadem Hastanesi Pedagog Ayşegül Salgın öğrenme bozukluğu olarak tanımlanan disleksi sorununun pedagogları, çocuk psikiyatrlarını,nörologları ve özel eğitim uzmanlarını yakından ilgilendirdiğini belirtiyor.

Kimlerde Görülüyor?

Disleksi toplum genelinde önemli bir sorun. Disleksinin görülme sıklığının yüzde 8-10 arasında olduğu kabul ediliyor. Gelişimsel okuma bozukluğu olarak da tanımlanan disleksiye erkek çocuklarda kızlara oranla 4 kat daha fazla rastlanıyor. Disleksinin nedeni kesin olarak bilinmemekle birlikte, hamilelik sırasında annenin yetersiz beslenmesi ve geçirilen enfeksiyonlar, doğum sonrası görülen yüksek ateşli enfeksiyonlar, kalıtım sebepler arasında gösteriliyor. Bir çocukta öğrenme bozukluğu olduğunu söyleyebilmek için belirli kriterlerin olması gerekiyor. Pedagog Ayşegül Salgın bu konuda şunları söylüyor: ☐Öğrenme bozukluğu, zekası normal ya da normalin üstünde olan ve beklenen akademik becerileri kazanamayan çocuklar için kullanılır. Bu çocuklarda hiperaktivite, dikkat sorunları, koordinasyon problemleri, görsel ve işitsel algı sorunları, konuşma problemleri, organizasyon ve oryantasyon sorunları, sosyal-duygusal davranış sorunları sıkça görülmektedir.☐

Özel Bir Eğitim Verilmeli

Disleksi görülen çocuk, öğrenme güçlüğü çektiği için birtakım psikolojik problemler yaşayabiliyor. Bu açıdan sorun yaşayan çocukların tıbbi ve psiko-pedagojik değerlendirmelerinin titizlikle yapılması gerekiyor. Ayşegül Salgın konuyla ilgili şu bilgileri veriyor: Okulda başarısızlık yaşayan bir çocuk öğrenme bozukluğu açısından değerlendirmeye alınır. Yapılan testlerle çocuğun zeka düzeyi, yeteneklerinin dağılımı, görsel -işitsel algı düzeyi belirlenerek tanı koyulur. Hazırlanacak bireysel eğitim programı ve özel eğitim desteği ile çocuğun okulda yaşayabileceği sorunlar en aza indirilmeye çalışılmaktadır. Çünkü öğrenme bozukluğu olan çocukların eğitimi, normal sınıflardaki müfredat programları ya da özel derslerle gerçekleşememektedir. Bu çocuklar tanı ve değerlendirmelerinden elde edilen bilgilerle oluşturulan özel eğitim programlarıyla ve psiko-pedagojik yaklaşımla yapılacak eğitsel terapiyle öğrenebilmektedirler. Terapinin birinci ilkesi, sorunla ilgili olarak öncelikle çocuğu ve aileyi bilgilendirmek ve okulla işbirliği yapmaktır.□

Aile Desteği Şart

Öğrenme güçlüğü çektikleri için bazı aileler çocuklarını azarlama, anlayışsız davranma yoluna gidiyorlar. Anne ve babaların onlara kızmak yerine daha anlayışlı davranmaları gerekiyor. Pedagog Salgın ailelere şu uyarılarda bulunuyor: ☐Aileler çocuklarının okulda yaşadıkları başarısızlık ve öğrenme sorunları konusunda dikkatli olmalı, başarısızlığı tembelliğe ya da kapasite yetersizliğine bağlamadan önce gerekli değerlendirmeler bir uzman tarafından yapılmalıdır. Sorunla ilgili erken müdahale çocuğun başarısızlığını azaltacak, okulla ilişkisini olumlu yönde etkileyecektir."

Ailelere öneriler:

Eğer çocuğunuz öğrenme güçlüğü tanısı aldıysa ve bu makaleyi okuyorsanız öncelikle sizi tebrik ederim. Bu demek oluyor ki, çocuğunuzun bir takım yetenekleri bakımından yaşıtlarından geride olduğunu fark etmiş ve bunu araştırmış, nedenini öğrenmişsiniz. Ayrıca bu durumu kabullenmiş veya kabullenmeye çalışıyor olmalısınız ve 'Bu konuda ben ne yapabilirim? Çocuğuma nasıl yardımcı olabilirim?' sorusunu sormuşsunuz. Öncelikle unutmayın ki; her çocuğun iyi olduğu ya da zorlandığı alanlar vardır. Öğrenme güçlüğü tanısı almış olsun veya olmasın bütün çocukların hatta yetişkinlerin de iyi olduğu veya güçlük çektiği alanlar vardır. Kimi çocuğun sözel becerileri daha kuvvetliyken sayısal alanda zayıftırlar. Kiminin akademik başarısı göz doldururken sosyal becerileri geri planda kalmıştır. Bazı çocuklar ise, çok sosyaldir fakat fiziksel açıdan geride kalmışlardır. Biz yetişkinler de öyle değil miyiz? Kimimiz yemek yapmakta ustayız ama kimse bize ütü demesin! İş hayatında parlayan bir yıldızızdır da basit bir tamirattan bile hiç anlamayız. Bu nedenle önce çocuğunuzun zayıf ve güçlü olduğu yanları tespit edin.

Zayıf olduğu alanları güçlendirmeye çalışın

Matematik alanda güçlük yaşıyorsa bu hiçbir zaman matematiği anlayamaz demek değildir. Seviyesine uygun biçimde ve konunun uzmanları tarafından verilecek bire-bir eğitimle daha iyi olduğunu göreceksiniz. Yalnız şunu unutmayın: Öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar, özellikle de sınıf seviyesinin çok gerisinde kaldıkları bir ders için kalabalık bir kurs, dershaneye gönderilmemeliler. Çünkü buralarda da genel seviye baz alınarak işlenecek konular onun için daha fazla kaygı yaratabilir. Ayrıca çocuğu aldığı notlardan çok gösterdiği çaba için takdir etmelisiniz.

İyi olduğu alanları güçlendirin

Evet, başarılı olduğu alanlarda da gelişmeye devam etmesine izin verin. Sık yapılan bir hata şudur: 'Evet, çocuğum futbol oynamayı çok seviyor ama bunun ona faydası yok. Antremanlar vakit kaybı bunun yerine kursa, dershaneye gitsin.' Tam aksine, çocuğunuz akademik alanda bir başarısızlık yaşıyorsa, güçlü olduğu başka alanlarda onu pekiştirin ki benlik saygısı zedelenmesin. Arkadaşlarına keyifle ve gururla anlatacağı başarı hikayelerini engellemeyin, ona destek olun.

Çocuğunuzun öğrenme stilini belirleyin

Örneğin okuma alanında problem yaşıyorsa, öncelikle çocuğunuzun öğrenme stilini bilmek gerekir. Kimi öğrencilerin görsel, kimilerinin işitsel, kimilerinin ise kinestetik olarak

öğrenmeye daha yatkın olduğunu biliyoruz. Siz de çocuğunuza en uygun öğrenme stilini bulun. (bunun için bir uzmandan yardım alabilirsiniz.) Daha sonra da bu öğrenme stilinin gerektirdiği biçimde çalışması için uygun düzenlemeleri yapın. Mesela işitsel öğrenmede zorlanan çocuğunuza saatlerce de 'sosyal bilgiler' anlatsanız bir işe yaramaz. Bunun yerine görsel olarak dikkat çekici hazırlanmış notlar onun ilgisini daha çok çekecektir.

Öğrenme güçlüğü ile başa çıkmasını sağlayacak terapötik desteği,eğitimi almasını sağlayın

Bu eğitimler temel olarak çocuktaki görsel, işitsel, dokunsal ve kinestetik algıların geliştirilmesine, dikkat, bellek, ilişki kurma, motor faaliyetlerdeki becerilerin arttırılmasına odaklanmaktadır. Bütün bunlar konuşma, okuma, dinleme alanlarında çocuğu destekleyerek akademik anlamda gelişmesini sağlayacaktır. Eğitimde öğrendiği becerileri evde de size önerilen oyun ve etkinliklerle destekleyerek kalıcı olmalarını sağlayın. Çocuğunuzun bir şeyi yaparak ve yaşayarak daha iyi aklında tuttuğunu unutmayın. Eğitsel tedavi yavaş ilerleyebilen ve sabır gerektiren bir süreçtir. Onun hala yapamadığı şeylere odaklanmak yerine olumlu değişimini gözlemleyin ve bunu onunla paylaşıp, onu da yüreklendirin.

Çocuğunuzu başka çocuklarla kıyaslamayın

Yalnızca akademik konularda değil, hiçbir konuda onu başkalarıyla kıyaslamayın. 'Bak Ali bile çarpım tablosunu ezbere biliyor, sen bu yaşta hala karıştırıyorsun.' demek onun heves edip bir çırpıda öğrenmesine yardımcı olmayacağı gibi onu üzecek, güvenini kıracaktır. Genel prensip, her zaman yapabildiklerine odaklanmak ve onu pekiştirmektir.

Son olarak, bu durumun beyindeki yapısal ve işlevsel bir durumdan kaynaklandığını unutmayın ve başaramadığı şeyler için onu suçlamayın, yargılamayın. Bu durum zekadan bağımsız olarak, çocuğunuzun bazı konuları öğrenmek için sadece daha çok zaman ve çabaya ihtiyaç olduğu anlamına gelmektedir. Her anne baba gibi çocuğunuz için en iyisini istediğinizi biliyorum. Ona ve size faydalı olacağını umduğum bu makaleyi okuduğunuz için teşekkürler…

Anne ve Babaya;

*Aileler çocuklarını, sözcükleri tanıma ve konuşma evresinde iyi gözlemlemelidirler. Her geç konuşma ve telaffuz problemleri disleksiye işaret etmemektedir ama bunlar, erken teşhis için önem teşkil etmektedir.

*Kabullenmesi zor olsa da, öncelikle çocuğunuzun sıkıntısıyla yüzleşmeli, çok geç kalınmadan ve çocuğa zarar verilmeden, fark edilir edilmez bir uzmana danışın.

*Çocuklara karşı zorlayıcı davranmayın, bu sürecin sizin için de zor olduğu düşünüldüğünde, ailelerin de bu konudaki eğitimi ve bilgi genişliği çok önemlidir. *Çocuğunuzu olduğu gibi kabul edin, başkalarıyla değil kendisiyle kıyaslayın. Bu sizin için de daha rahatlatıcı olacaktır.

*Yaşadığınız güçlükleri okulla paylaşın ve öğretmeniyle işbirliği yapın. Tek başınıza bunlarla baş etmek yerine alacağınız destekler, hem sizin işinizi kolaylaştıracaktır, hem de başarıya daha hızlı ulaşabilmenize neden olacaktır.

*Okul ve öğretmenle birebir iletişim ve işbirliğiyle çalışma, ilerlemenin en büyük etkenlerindendir.

*Ayrıca okul dışında da gerekli destekleyici eğitim çalışmaları gerekiyorsa çocuk yönlendirilmeli bununla beraber bir psikoloğun da çocuğun gelişimini izlemesi sağlanmalıdır.

*Çocuğunuza karşı sabırlı, hoşgörülü ve anlayışlı olun. Zorlandığı durumlarda öfkeli davranmayın. Sizin için de çok zorlu bir süreç ama hedefiniz çocuğunuzun daha iyi olması, bunu unutmayın. Davranışlarınızın tutarlı olmasına özen gösterin. Zorlukları karşısında, bir gün hoşgörülüyken diğer gün öfkeli davranmayın.

*Her çocuğun yapamadıkları gibi yapabildikleri de vardır. Yapabildikleri üzerinden hareket edilip, başarıları övülmeli. Bu çocuğun özgüven gelişimi için çok önemlidir. Sizin için de çocuğunuzun başardığı alanlar görmek iyi gelecektir.

*Çocuktan utanılmamalı ve toplumdan uzaklaştırılmamalıdır çünkü bu beraberinde çocuğun kendinden utanmasını ve kendini toplumdan soyutlamasına ve içe kapanmasına sebep olabilir.

*Çocuğa her şeyin yolunda olduğuna dair güven verilmeli. Önce çocuğunuza karşı bu güveni siz hissedin, daha sonra ona hissettirin. Eğer ailesinden güven almazsa, dışarıya güven sağlaması daha güç olacaktır.

*Çocuğun kendini ifade etmesine, ve farklılıklarını ortaya koymasına izin verin. İstediği ve yapabildikleri şeyleri yapmaları için destekleyin. Sizden gördükleri destek, onları daha motive edecektir.

*Çocuğunuzu kendi içinde değerlendirin. Dünden bugüne olan gelişmelerini takdir edin, bugünden yarına olabilecek hedefler koyun. Bu hedefler gerçekçi olsun ve büyük hedefler olmasın. Aynı hedefler sizin için de geçerli. Çocuğunuzun gelişimi için kendinize de büyük hedefler

koymayın. Küçük ve sağlam adımlarla ilerlemek her zaman daha sağlıklıdır.

*Çocuğunuza arkadaşlarının öğrendiklerini, onun da öğreneceği fikrini aşılayın ve kendilerine güvenlerini arttıracak sosyal faaliyetlere yönlendirin. Buna siz de inanın. Çocuğunuz biraz daha fazla çalışarak da olsa, istediğiniz hedeflere ulaşacaktır.

*Çocuğunuzun her başarısını takdir etmeyi unutmayın. Bu başarılar küçük olsa bile asla atlamayın çünkü çocuklarınızın özgüven geliştirmesi için bu çok önemlidir.

*Çocuğunuzun eğitimiyle ilgili hissettiğiniz endişeleri ona yansıtmayın, aksine onu rahatlatın. Çünkü bu endişeleriniz, zamanla daha büyüyerek hem sizi hem de çocuğunuzu rahatsız edecek boyuta ulaşabilir.

*Çocuğu bir şey öğretirken, bunun eğlenceli yollarını bulun. Okumayı eğlenceli bir hobi haline getirin. Siz ona yüksek sesle okuyun, o size. Bu şekilde ders zamanı sizin için de daha güzel bir hale gelecektir.

*Disleksisi olan çocuklar ışığa karşı hassastır, dolayısıyla kitaplardaki siyah-beyaz renkler çocuğu rahatsız edebilir. Son dönemlerde yapılan bazı araştırmalarda, disleksisi olan çocukların renkli cam kullanılarak daha kaliteli ders çalıştığı ve öğrendiği saptanmıştır. Denemenizde fayda var!
*Çocuğun hayatını kolaylaştırmaya çalışın. Sağ-sol yönlerin karıştırıyorsa, sağ bileğine kırmızı, sol bileğine mavi bileklik takın. Bir zaman sonra yön konusunda daha iyi olacaktır!

*Çocuğunuzu bol bol sinema ve tiyatroya götürün, renkli hikaye kitapları alın. Daha sonra karşılıklı birbirinize anlatın. Çocuğunuzla yaşadığınız bu deneyimler, ilişkinizin kalitesini de arttıracaktır.

*Ders çalışırken sık sık ama kısa aralıklarla mola vermesini sağlayın. Bu sizin yorgunluğunuz için de gereklidir.

*Ona bol bol kitap okuyun.

*Disleksili çocukların olabildiğince stresten uzak yaşaması gerekmektedir çünkü stres durumu daha da zorlaştırır. Çocuğunuza gevşeme ve stresten uzak kalma yollarını öğretin.

*Çocuğun ders çalıştığı odadaki parlak ve dikkat çekici uyaranları kaldırın.

*Çocuğa çalışma becerilerini kullanmasını sağlayıcı ev egzersizleri verin. Mesela derse oturmadan önce, çalışacağı masanın hazırlığı gibi… bu sorumluluklar evdeki diğer işlerde de kendini gösterecektir.

*Çocuklar sürekli başarısızlıkla yüzleştiklerinden, evde yapabilecekleri küçük sorumluluklar verin ve her seferinde takdir edin.

*Biraz önce de vurguladığım gibi bu çocuklar renklere çok duyarlıdır. Renkli boncuklar, kağıtlar vs kullanılarak, dikkat çalışmaları da yapabilirsiniz.

*Çocukların görsel ve işitsel algı yeteneğini geliştirin: Görsel algılama için; eşyaları sınıflama faaliyetleri, ayırt etme faaliyetleri, hafıza oyunları. İşitsel algılama için; gözlerini kapayarak hatırlatma(el çırparak kaç kere çırptım deme, farklı sesler dinletip ne sesi olduğunu söyleme vs), cümle tamamlama oyunları gibi..

*Okuldan eve geldiğinde, ders tekrarı yapabilirsiniz ama bundan önce oturup, gün içinde neler yaptığınızı birbirinize anlatın.

*Sınıfta ve evde kullanılan komutlar; kısa, basit ve net olmalıdır. Komutları karşıladıkça diğerine geçmelisiniz. *Evde derslere ilişkin soru-cevap şeklinde pekiştirme yapabilirsiniz.

*Okunaklı, hızlı ve düzgün yazamadığı zaman ona öfkelenmeyin, sabırlı olun ve yazacağına dair umut aşılayın. Sizin için de zor, ama ona umut aşılarken kendinize de aşılamış olacaksınız.

*Kolay anlayabilecekleri kısa kelimelerden basit cümleler yazdırarak başlayın. Başardıkça daha zorlara geçin.

*Çocukların kavram dünyası belirsizdir, bu sebeple yaşadıkları kararsızlıktan dolayı sık sık yönlendirmeye ihtiyaç duyarlar. Usanmadan yönlendirmeye çalışın.

*Daha çok resimli kitaplar kullanın. Görsellik öğrenmeleri için çok önemlidir.

*Okuma alıştırmaları günde 2-3 kere ve 5-10 dakikalık devreler halinde olmalı. Her gün mutlaka uygulanmalı ve çocuk yorulduğunda ara verilmelidir. Bu alıştırmaları kolaylıkla yapmaya başladığı zaman süre arttırılmalıdır. Bu süreçte yanlarında oturup, destekleyici olmanız, çocuğunuz için destekleyici olacaktır.

*Okuma parçaları çocuğun ilgisini çeken konular üzerinde olmalıdır. Kendi zevkinizi bir kenara bırakın, onun tercihine göre okuma yapın.

*Yazılı ödevlerini diğer arkadaşlarıyla kıyaslamayın. Kendindeki ilerlemelerin altını çizin ve takdir edin. Başkalarıyla kıyasladığınızda hem

çocuğunuzda hem de sizde başarısızlık hissi oluşacak ve bu sizin motivasyonunuzu düşürecektir.

*Eve geldiğinde hemen ödevlere boğulmasını engelleyin, bir şeyler yiyip dinlenmesine zaman verin. Bu süreçte okul dışında bir şeylerden bahsedin. Çocuğunuzun yalnızca başarılarını değil, çabalarını da ödüllendirin. En önemlisi de sizin için ne kadar değerli ve önemli olduklarını, her durumda onlara yeterli ilgi ve sevgiyi göstererek verin. Onlara olan sevginizin başarılarıyla orantılı olmadığını vurgulayın. Verdiğiniz sevginin karşılığını mutlaka alacaksınızdır.